

M U N I

MASARYKOVA UNIVERZITA

Přírodovědecká fakulta

Geografický ústav

Problémové a badatelské vyučování

Martin Harásek, Lenka Palečková

Obsah

1	PROBLÉMOVÉ A BADATELSKÉ VYUČOVÁNÍ	3
1.1	Historie a kontext vzniku.....	3
1.2	Princip	3
1.3	Výuka	3
1.4	Závěr.....	4
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	5
	Elektronické zdroje:	5

1 PROBLÉMOVÉ A BADATELSKÉ VYUČOVÁNÍ

Problémové a badatelské vyučování patří mezi velmi efektivní metody výuky, které u žáků podporují rozvoj myšlení, překonávat obtíže a schopnosti řešit problémy. Hlavní odlišností od ostatních vyučovacích metod je především skutečnost, že na samém prvopočátku žáci nemají k dispozici všechny potřebné informace k úspěšnému vyřešení problému. Tento typ výuky nachází své využití především v předmětech, které vychází z přírodních věd, jedná se tedy především o fyziku, biologii, chemii či matematiku.

1.1 Historie a kontext vzniku

Určité prvky problémové a badatelské výuky je možné pozorovat už ve starém Řecku např. u Sokrata a dále v podstatě v celých dějinách člověka a společnosti. Vznik a postupný rozvoj této výuky byl bezprostředně podmíněn (stejně jako u ostatních vyučovacích koncepcí) objektivními společenskými podmínkami, měnícími se způsoby poznání, výroby a výrobních vztahů a tomu odpovídajícími změnami ve způsobu myšlení i praktického osvojování světa. Na propracování této výuky měl bezesporu obrovský vliv rozvoj přírodních věd, zejména jejich experimentální charakter (Čížková 2002).

1.2 Princip

Tento typ vyučování je charakteristický tím, že učitel nastoluje před žáky problém, jehož prostřednictvím vzniká potřeba něco nového pochopit a přemýšlet. Řešení problému přinese a usnadní žákovi osvojování vědomostí a dovedností. Na cestě od neznámého ke známému žák objeví nové zákonitosti a vztahy mezi jevy. Mezi přínosy patří např. skutečnost, že výuka je přímo navázána na „životní“ realitu, žáci mohou uplatnit své individuální a speciální schopnosti, řešení problému vyžaduje tvořivý přístup čili podporuje tvořivé myšlení žáků a v neposlední řadě při skupinovém řešení problému se žáci učí spolupracovat a využívat znalostí a dovedností ve prospěch společného cíle.

1.3 Výuka

Z hlediska organizace výuky lze využít např. individuální formu, tedy samostatnou práci žáků, ale i skupinovou formu, kdy žáci pracují ve skupinách. Organizační formy je třeba vybírat s ohledem na složitost problémové úlohy a na naplnění jiných než kognitivních cílů.

Samotný proces výuky při problémovém vyučování lze rozčlenit do několika etap:

- používání známých způsobů řešení úkolu
- vznik problémové situace, její analýza
- vyhledávání způsobu řešení problému
- provedení nalezeného způsobu řešení
- kontrola správnosti řešení, hodnocení použitých způsobů a získaného výsledku

Role učitele v těchto typech vyučování spočívá hlavně v průvodcovství, jehož úkolem je především směřovat výukové aktivity k samostatnému vyvození závěrů.

1.4 Závěr

Oba výše zmíněné typy výuky mají za cíl především vzbudit touhu "přijít věci na kloub", a právě to je základem bádání. Výsledkem je, že žáci kladou otázky, formulují hypotézy, plánují postup jejich ověření, provádějí pokusy, vyhledávají a třídí informace, vyhodnocují výsledky a formulují závěry, které nakonec prezentují před ostatními (rvp.cz, 2019).

Všechny výše zmíněné body rozvíjí důležité dovednosti, které jsou využitelné nejen v prostředí školy, ale i v dospělosti.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Elektronické zdroje:

Metodický portál RVP – Badatelsky orientované vyučování (11. 4. 2019). Dostupné z:

<https://clanky.rvp.cz/clanek/s/Z/20573/BADATELSKY-ORIENTOVARNE-VYUCOVANI-S-PROJEKTEM-BADATELECZ.html/>

Venkovská krajina pod drobnohledem – Metodický list Problémové vyučování (11. 4. 2019).

Dostupné z: http://drobnohled.cestykrajinou.cz/metodicke/ML_PV.pdf

Pedagogika, časopis pro vědy a vzdělávání ve výchově – Věra Čížková – Příspěvek k teorii a praxi problémového vyučování (11. 4. 2019). Dostupné z:

<http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?p=2108&lang=cs>

Badatelé.cz – O metodě BOV (11. 4. 2019). Dostupné z: <http://badatele.cz/cz/o-metode>